

Obsah

Předmluva	13
1 Úvod do patologie	15
1.1 Obsah předmětu patologie	15
1.2 Uplatnění patologie v praxi	16
1.3 Základní dokumenty na oddělení patologie	16
1.4 Odběr tkání pro bioptické vyšetření	17
1.5 Způsoby zasílání a zpracování tkání	17
1.6 Postup dalšího zpracování materiálu	19
1.6.1 Imunohistologické a molekulárně biologické metody	20
1.7 Cytologické vyšetření	21
2 Nemoc a její příčiny	23
2.1 Příčiny onemocnění	24
2.1.1 Fyzikální příčiny	24
2.1.1.1 Vlivy mechanické	24
2.1.1.2 Vlivy termické	24
2.1.1.3 Vlivy atmosférické	26
2.1.1.4 Záření	27
2.1.2 Úraz elektrickým proudem	28
2.1.3 Chemické příčiny nemocí	29
2.1.3.1 Vedlejší účinky některých léků	29
2.1.3.2 Vedlejší účinky ostatních chemických látek	30
2.1.3.3 Kouření	30
2.1.3.4 Těžké kovy	30
2.1.3.5 Oxid uhelnatý	31
2.1.3.6 Vinylchlorid	31
2.1.3.7 Účinky kyselin a louhů	31
2.1.4 Poruchy výživy	31
2.1.4.1 Příčiny nedostatku živin v organismu	32
2.1.4.2 Obezita	33
2.1.4.3 Vitaminy a hypovitaminózy	33
2.1.5 Biologické příčiny nemocí	34
2.1.6 Prostředí jako vyvolavatel nemocí	35
2.1.7 Genetické vlivy	36
2.1.8 Dispozice	39
2.2 Patologie imunitních reakcí	39
2.2.1 Typy patogenních imunitních reakcí	42
2.2.2 Získaná imunodeficience	44
2.2.3 Autoimunitní (autoagresivní) onemocnění	45
2.3 Stárnutí, stáří	46

3	Zánik organismu	47
3.1	Známky smrti	47
4	Regresivní a metabolické změny	49
4.1	Nekróza	49
4.1.1	Příčiny nekrózy	49
4.1.2	Typy nekrotizací	49
4.1.3	Další osud nekrotického ložiska	51
4.1.4	Gangréna	52
4.1.5	Dekubit, proleženina (decubitus)	52
4.2	Apoptóza	53
4.3	Atrofie	53
	Příčiny atrofie	53
4.4	Dystrofie	54
4.5	Intracelulární nahromadění (akumulace) tuků, proteinů a glykogenu	54
4.5.1	Steatóza	55
4.5.2	Hromadění proteinů	56
4.5.3	Hromadění cukrů (glykogenu)	57
4.6	Inkluze	57
4.7	Amyloidóza (amyloidosis)	57
4.7.1	Systémová amyloidóza	58
4.7.2	Lokalizovaná amyloidóza	59
4.8	Kalcifikace	60
4.9	Tvorba kamenů v těle	61
4.9.1	Komplikace z přítomnosti kamenů	62
4.10	Pigmenty	63
4.10.1	Pigmenty exogenní	63
4.10.2	Pigmenty endogenní	65
4.10.2.1	Autogenní pigmenty	65
4.10.2.2	Hematogenní pigmenty	66
5	Poruchy oběhu krve a mízy	71
5.1	Překrvení (hyperaemia, hyperemie)	72
5.2	Ischemie (ischaemia, nedokrevní)	73
5.2.1	Infarkt (Infarctus)	74
5.3	Hemoragie (haemorrhagia, krvácení)	76
5.4	Krvácivost	77
5.5	Trombóza (thrombosis)	79
5.5.1	Následky trombózy	80
5.5.2	Organizace trombu	80
5.6	Embolie (embolia)	81
5.6.1	Rozdělení embolií podle charakteru vmetku	83
5.7	Metastáza (metastasis)	83
5.8	Otok (edém, oedema)	84

6	Zánět	87
6.1	Příčiny zánětu	87
6.2	Místní příznaky zánětu	88
6.3	Celkové příznaky zánětu	89
6.4	Názvosloví	90
6.5	Mikroskopické projevy zánětu	91
6.6	Složení zánětlivého exsudátu	91
6.7	Formy zánětu	92
6.7.1	Charakteristika zánětlivých procesů	92
6.7.1.1	Některé formy nehnisavého zánětu na kůži a sliznicích	93
6.7.1.2	Pseudomembranózní zánět, pablánový zánět	93
6.7.1.3	Ulcerózní zánět	95
6.7.1.4	Gangrenózní zánět	95
6.7.1.5	Některé formy zánětů na serózních blanách	96
6.7.1.6	Některé formy intersticiálních nehnisavých zánětů	96
6.7.1.7	Hnisavé záněty a příklady jejich výskytu	97
6.7.1.8	Hnisavý zánět intersticiální	97
6.7.1.9	Proliferativní záněty	99
6.7.1.10	Celková infekce	100
6.7.1.11	Granulomatózní záněty	102
6.7.1.11.1	Tuberkulóza (tuberculosis)	103
6.7.1.11.2	Sarkoidóza (sarcoidosis)	106
6.7.1.11.3	Syfilis (syphilis, lues)	106
6.7.1.11.4	Lepra (malomocenství)	107
6.7.1.11.5	Infekční sklerém (rhinoscleroma, rinosklerom)	108
6.7.1.11.6	Lymfogranuloma venereum	108
6.7.1.11.7	Mykózy	108
7	Progresivní změny	111
7.1	Regenerace	111
7.2	Reparace	112
7.3	Hojení ran	113
7.4	Hojení zlomenin	115
7.5	Reakce organismu na cizí tělesa	116
7.6	Transplantace	116
7.7	Hypertrofie a hyperplazie	118
7.8	Metaplazie	120
8	Nádory	123
8.1	Nepřímé nádory	123
8.2	Dysplazie a prekancerózy	124
8.3	Aktivace onkogenů	127
8.4	Třídění nádorů	128
8.5	Paraneoplastický syndrom	129

8.6	Rozdělení nádorů podle původu (histogeneze)	130
8.6.1	Mezenchymové nádory	131
8.6.1.1	Benigní mezenchymové nádory	131
8.6.1.2	Maligní mezenchymové nádory	132
8.6.2	Nádory krvetvorné tkáně	133
8.6.2.1	Hemoblastózy (leukemie)	133
8.6.2.2	Myelodysplastický syndrom	135
8.6.2.3	Myelodysplastická/myeloproliferativní onemocnění	136
8.6.2.4	Chronická myeloproliferativní onemocnění	137
8.6.2.5	Nádory lymfatických uzlin a extranodální lymfatické tkáně (lymfomy)	138
8.6.2.6	Ne-Hodgkinovy lymfomy (NL)	138
8.6.2.7	Monoklonální gamopatie	143
8.6.2.8	MALT-lymfomy	144
8.6.2.9	Hodgkinův lymfom (Hodgkinova choroba)	144
8.6.3	Nádory epitelové	146
8.6.3.1	Benigní epitelové nádory	146
8.6.3.2	Maligní epitelové nádory	147
8.6.4	Karcinoid	149
8.6.5	Nádory neuroektodermové	150
8.6.5.1	Multiformní glioblastom	150
8.6.5.2	Melanom	151
8.6.6	Směšené nádory	152
8.6.7	Teratom	152
8.6.8	Postgestační trofoblastická nemoc – nádory trofoblastu	153
9	Patologie srdce a cév	155
9.1	Selhání srdce	155
9.2	Příčiny selhávání srdce	156
9.3	Arytmie	158
9.4	Nemoci srdce	158
9.4.1	Malformace srdce a cév	158
9.4.2	Nemoci perikardu	160
9.4.3	Nemoci myokardu	161
9.4.4	Zánětlivá onemocnění srdce	163
9.4.5	Ostatní zánětlivá onemocnění srdce	165
9.4.5.1	Nebakteriální trombotická endokarditida	165
9.4.5.2	Revmatická endokarditida (endocarditis rheumatica)	165
9.4.6	Kardiomyopatie (myokardiopatie)	167
9.4.7	Hypertenze	168
9.4.8	Hypotenze	169
9.5	Šok	170
9.6	Ateroskleróza	171
9.7	Některá onemocnění cév	173

10	Patologie dýchacího ústrojí	179
10.1	Nemoci horních cest dýchacích	182
10.2	Nemoci dolních cest dýchacích	185
10.2.1	Změny vzdušnosti plic	187
10.2.2	Záněty plic	189
10.2.2.1	Povrchové záněty plic	190
10.2.2.2	Intersticiální nehnisavá pneumonie (atypická pneumonie, pneumonitida)	192
10.2.3	Nádory plic	192
10.3	Nemoci pleury	195
11	Patologie močového ústrojí	197
11.1	Funkce ledviny v udržování acidobazické rovnováhy	200
11.2	Úchytky množství a složení moči	202
11.3	Selhání ledvin	202
11.4	Nemoci ledvin	203
11.4.1	Cysty ledvin	204
11.4.2	Nemoci postihující krevní cévy	205
11.4.3	Ledvinové kameny (urolitiáza)	207
11.4.4	Hydronefróza	207
11.4.5	Záněty ledvin (nephritidy)	208
11.4.5.1	Akutní tubulointersticiální nefritida (ATN; akutní pyelonefritida)	209
11.4.5.2	Chronická tubulointersticiální nefritida (CTN; chronická pyelonefritida)	209
11.4.5.3	Glomerulonefritidy	210
11.4.6	Nádory ledvin	212
11.5	Nemoci vývodných cest močových	213
11.5.1	Nádory močového měchýře	215
12	Patologie trávicího ústrojí	217
12.1	Nemoci ústní dutiny	217
12.1.1	Nádory	219
12.1.2	Nemoci zubů	220
12.1.3	Nemoci slinných žláz	222
12.1.3.1	Cysty slinných žláz	222
12.1.3.2	Nádory slinných žláz	223
12.2	Záněty mandlí a poruchy polykání	225
12.2.1	Záněty mandlí	225
12.2.2	Poruchy polykání	225
12.3	Nemoci jícnu	225
12.4	Nemoci žaludku	227
12.4.1	Záněty žaludku	227
12.4.2	Eroze a vředová onemocnění	229
12.4.3	Nádory žaludku	230

	12.4.3.1	Benigní nádory (nebo nádory s nízkým rizikem)	230
	12.4.3.2	Maligní nádory	231
12.5		Nemoci tenkého a tlustého střeva	233
	12.5.1	Neprůchodnost střevní – ileus	234
	12.5.2	Kýla	235
	12.5.3	Postižení cév	235
	12.5.4	Záněty střev	236
	12.5.5	Malabsorpční syndrom	241
	12.5.6	Některá onemocnění tlustého střeva	242
	12.5.6.1	Divertikuly	243
	12.5.7	Nádory střev	243
	12.5.7.1	Nádory tenkého střeva	243
	12.5.7.2	Nádory tlustého střeva	244
12.6		Nemoci pobříšnice	244
12.7		Nemoci slinivky břišní	245
12.8		Nemoci jater	249
	12.8.1	Záněty jater	250
	12.8.2	Jaterní cirhóza	253
	12.8.3	Nádorům podobné léze a nádory jater	255
	12.8.3.1	Nádorům podobné léze	255
	12.8.3.2	Nádory jater	255
12.9		Nemoci žlučníku a žlučových cest	257
	12.9.1	Záněty žlučníku	257
	12.9.2	Karcinom žlučníku	258
13		Patologie endokrinního systému	259
	13.1	Organizace a regulace endokrinního systému	259
	13.2	Poruchy endokrinního systému	260
	13.3	Patologie hypotalamu	260
	13.4	Patologie hypofýzy	261
	13.4.1	Hyperfunkční syndromy (hyperpituitarizmus) a adenomy hypofýzy	263
	13.4.2	Hypofunkční syndromy hypofýzy (hypopituitarizmus)	264
	13.5	Patologie nadledvin	264
	13.5.1	Hyperfunkce kůry nadledvin	265
	13.5.2	Hypofunkce kůry nadledvin	266
	13.5.3	Nemoci dřeně nadledvin	267
	13.6	Patologie štítné žlázy	268
	13.6.1	Hyperfunkce štítné žlázy	269
	13.6.2	Hypofunkce štítné žlázy (hypotyreóza)	270
	13.6.3	Záněty štítné žlázy	271
	13.6.4	Nádory štítné žlázy	272
	13.7	Patologie příštítných tělísek	273
	13.7.1	Hyperfunkce příštítných tělísek	274
	13.7.2	Hypofunkce příštítných tělísek (hypoparatyreóza, tetanie)	274

Předmluva

13.8	Patologie Langerhansových ostrůvků	275
13.8.1	Diabetes mellitus (úplavice cukrová)	275
13.9	Poruchy činnosti pohlavních žláz	277
14	Patologie ženského genitálního ústrojí	279
14.1	Vulva	279
14.2	Nádorové a nenádorové léze děložního čípku	279
	Nádory děložního čípku	279
14.3	Tělo děložní	280
14.3.1	Nenádorové léze a nádory endometria a myometria	281
14.4	Ovaria	282
14.4.1	Nádory ovaria	282
14.5	Patologie prsu	286
15	Patologie mužského genitálního ústrojí	291
15.1	Penis a skrotum	291
15.1.1	Nádory	291
15.2	Nádory varlete	291
15.3	Prostata	293
15.3.1	Karcinom prostaty	294
16	Patologie centrálního a periferního nervového systému	295
16.1	Edém mozku	295
16.2	Hydrocefalus (hydrocephalus)	295
16.3	Ischemie mozková	295
16.4	Nitrolební krvácení	296
16.5	Záněty mozkových plén (leptomeningitidy)	297
16.6	Absces mozku	298
16.7	Virové encefalitidy	299
16.8	Spongiformní encefalopatie	301
16.9	Nádory centrální nervové soustavy	301
16.10	Primární onemocnění myelinu	304
16.11	Degenerativní onemocnění CNS	305
16.12	Nemoci periferního nervového systému	307
16.12.1	Nádory periferního nervového systému	308
17	Patologie kostí a kloubů	309
17.1	Vrozené a dědičné nemoci kostí	309
17.2	Získaná metabolická onemocnění kostí	309
17.2.1	Osteoporóza	309
17.3	Záněty kostí (osteomyelitida)	310
17.4	Pagetova nemoc (osteitis deformans)	311
17.5	Nádory kostí	312
17.6	Nádorům podobná onemocnění	314
17.7	Onemocnění kloubů	315
17.7.1	Osteoartróza (arthrosis deformans, osteoarthritis degenerativa)	315

17.7.2	Infekční artritidy	316
17.7.3	Revmatoidní artritida	316
18	Patologie kůže	317
18.1	Akutní zánětlivé dermatózy	318
18.2	Chronické zánětlivé dermatózy	319
18.3	Puchýřnatá onemocnění kůže a sliznic	319
18.4	Nádory	320
18.4.1	Benigní a premaligní epitelové léze	320
18.4.2	Maligní epitelové nádory	322
18.4.3	Nádorům podobné léze a nádory z melanocytů	322
19	Patologie plodu a novorozence	325
19.1	Syndrom respirační tísně novorozence	327
19.2	Zánětlivá onemocnění	327
19.3	Bronchopulmonální dysplazie (BPD)	328
20	Nádory a nádorům podobné léze dětského věku	329
21	Poruchy vývoje – malformace	331
21.1	Příčiny malformací	331
	Literatura	335
	Rejstřík	337